

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก Educational resource mobilization for managing in small school

สตีวณิตย์ เชยชัยภูมิ

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

e-mail : s63561802017@ssru.ac.th

ผศ.ดร.ศันสนีย์ จะสุวรรณ

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

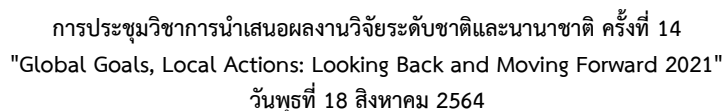
ระดมทรัพยากรทางการศึกษา คือการดำเนินการหรือกิจกรรมให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งที่เป็นเงิน หรือไม่เงิน มีกลยุทธ์ที่จำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ด้านบุคคล ผู้บริหารที่มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ เป็นที่ยอมรับและศรัทธา รวมถึงผู้ปฏิบัติ ที่ให้ความร่วมมือและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่าง ดี 2) ด้านการจัดการ การควบคุมกำกับติดตาม และองค์ประกอบของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีดังต่อไปนี้ 1) เป้าหมายของการระดมทรัพยากร 2) ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา 3) แหล่งทรัพยากร 4) เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ 5) การจัดการระบบการทำงาน 6) การประชาสัมพันธ์ 7) งบประมาณ และ 8) ความโปร่งใส

คำสำคัญ: ทรัพยากรทางการศึกษา, การระดมทรัพยากร

Abstract

Educational resources mobilization is an action or activity to obtain educational resources both in money or not money. There are strategies that can be categorized into 2 issues: 1) Personnel, competent executives. Vision, acceptance and faith including practitioners who cooperate and perform the duties assigned well 2) Management follow-up control and elements of educational resource mobilization are as follows 1) the goals of mobilizing resources 2) the competence of the school administrators 3) the resources 4) the quantitative and qualitative goals 5) the management of the work system 6) the public relations 7) the budget and 8) transparency.

Keywords: Educational resource, Educational resource mobilization

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาโดย เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน หรือทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความมีแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. ทรัพยากรทางการเงิน ซึ่งมีการเสนอให้มีการระดมเงินจากแหล่งอื่นๆนอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

สังเวียน มาลาทอง (2556, น.29) กล่าวว่า ประเภททรัพยากรทางการศึกษานั้นมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานขององค์กรว่ามีแนวการดำเนินการอย่างไร และจะต้องใช้อะไรบ้างเป็นตัวประกอบในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรสารสนเทศ และทรัพยากรการบริหารจัดการ

พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559, น.21) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษามี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรด้านงบประมาณ 3) ทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ 4) ทรัพยากรด้านอาคารสถานที่

พิสิษฐ ภู่ออด (2559, น.19) กล่าวว่า ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา จะเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) บุคคล 2) วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ สิ่งพิมพ์แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ 3) งบประมาณหรือเงิน

สรุปได้ว่า ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษานั้นจะเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ 1) ทรัพยากรที่เป็นเงิน 2) ทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน เช่น บุคคล วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่ดิน ภูมิปัญญา เป็นต้น

1.2 ความสำคัญของทรัพยากรการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษา มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

จันทิมา อัสชะสวัสดิ์ (2556, น.103) กล่าวว่า ทรัพยากรเป็นตัวกลาง หรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมขององค์กร หรือหน่วยงานดำเนินไปได้ และทรัพยากรจะมีบทบาทต่อกิจกรรม หรือการดำเนินการกิจขององค์กร หรือหน่วยงานทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพ

สังเวียน มาลาทอง (2556, น.20) กล่าวว่า ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้การบริหารสำเร็จ จะเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สุภาภรณ์ บัวจันทร์ (2561, น.14) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงาน 4 งานในปัจจุบัน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสิ่งที่สำคัญก็คือถ้าทรัพยากรทางการศึกษามีอย่างพอเพียงและมีคุณภาพต่อการจัดการก็จะทำให้การดำเนินงานทุกอย่างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษานั้นทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่จะทำให้การบริหารการศึกษาประสบผลสำเร็จ ถ้าทรัพยากรทางการศึกษามีอย่างพอเพียงและมีคุณภาพต่อการจัดการก็จะทำให้การดำเนินงานทุกอย่างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.3 การบริหารจัดการทรัพยากร

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

จันทิมา อัสชะสวัสดิ์ (2556, น.90) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรกายภาพ หรือทรัพยากรข้อมูลสารสนเทศก็ตาม สิ่งซึ่งผู้บริหารจะต้องยึดเป็นหลัก

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

หรือเป็นแนวทางสำคัญ คือ ความเสมอภาคในด้านคุณภาพของทรัพยากร ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพขององค์กร โดยจะต้องถือหลักสำคัญว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีการลงทุน และการลงทุนนั้นจะต้องได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและความคุ้มค่านั้นอาจจะมีผลในรูปแบบของผลตอบแทนที่วัดได้ หรือที่วัดไม่ได้ก็ได้ เช่น ความมีเกียรติยศ ความมีชื่อเสียง และการยอมรับ เป็นต้น

พัชณียา หานะพันธ์ (2557, น.21) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ระบบที่ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการบริหารทั้งการบริหารเงินสินทรัพย์และบุคลากร โดนสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการหารายได้และแผนการ ใช้จ่ายเงิน มีการควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้ง มีระบบข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นปัจจุบัน และครอบคลุมการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรทุกด้าน มีเอกสารหลักฐานให้ตรวจสอบได้สะดวกตลอดเวลา เพื่อความโปร่งใสและรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553, น.167) กล่าวว่า การบริหารทั่วไปใช้กระบวนการในการบริหารเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การจัดสายงาน การติดตาม ประเมินผล การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559, น.26) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การวางแผนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอกับทุกหน่วยงาน การควบคุมให้มีการนำทรัพยากรทางการศึกษาไปใช้ตามวัน เวลา ที่กำหนด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดความคุ้มค่า การประเมินผลและติดตามผลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการทรัพยากร เป็นการวางแผน การจัดการ การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดความคุ้มค่า มีการกำกับติดตาม ให้ตรวจสอบได้และโปร่งใส และมีการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุง พัฒนาต่อไป

2. การระดมทรัพยากร

2.1 ความหมายของการระดมทรัพยากร

การศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการระดมทรัพยากร ไว้ดังนี้

พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553, น.71) กล่าวว่า การระดมทุน หมายถึงกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน และมีจุดประสงค์ให้อาสาสมัครหลายๆ คนมารวมมือกันเชิญชวนให้ประชาชนบริจาคเงินทรัพย์สิน หรือหลักประกันของทรัพย์สิน เพื่อการใช้จ่ายขององค์การการศึกษา องค์การการศาสนา องค์การทางการเมือง และองค์การการกุศล และสาธารณประโยชน์

จันทิมา อัชชะสวัสดิ์ (2556, น.38) กล่าวว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีวิธีดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรที่เป็นเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่เป็นตัวเงิน ในที่นี้หมายถึง บุคคล ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและการผสมผสาน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

องค์ประกอบในการใช้ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ จากบุคคล ชุมชน องค์การชุมชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สังเวียน มาลาทอง (2556, น.21) กล่าวว่า การระดมทรัพยากร หมายถึง การรวบรวม การแสวงหา ทรัพยากรทุกประเภทที่มีในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่นซึ่งได้มาจากการดำเนินการหลายรูปแบบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น.9) กล่าวว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทั้งระดับนโยบายและระดับสถานศึกษา ทั้งที่เป็นเงิน และที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ บุคคล/ภูมิปัญญา องค์ความรู้ วิชาการ แรงงานวัสดุครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การระดมทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการหรือกิจกรรมให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาทุกประเภท ทั้งที่เป็นเงิน หรือไม่ใช่เงิน เช่น บุคคล องค์ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง จากบุคคล ชุมชน องค์การชุมชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ฯลฯ ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป

2.2 รูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

จันทิมา อัสชะสวัสดิ์ (2556, น.ง) กล่าวว่า รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการบริหาร ทรัพยากร 2) ภาวะผู้นำ 3) การมีส่วนร่วม 4) ความศรัทธา 5) แรงจูงใจ 6) หลักกฎหมาย และ 7) ประชาสัมพันธ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น.9) กล่าวว่า รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หมายถึง การจำลองภาพอุดมคติเพื่อการดำเนินงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทั้งที่เป็นเงินและที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ บุคคล/ภูมิปัญญา องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ (เช่น หนังสือและเครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียนต่างๆ) เครื่องแต่งกาย วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง และเวลา ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทั้งระดับนโยบาย และระดับสถานศึกษา ด้วยองค์ประกอบและสาระที่กำหนดขึ้น ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการ กลยุทธ์ องค์การและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

สรุปได้ว่า รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการจำลองการดำเนินงานเพื่อดำเนินการให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาทั้งที่เป็นเงินหรือไม่ใช่เงิน เช่น บุคคล ภูมิปัญญา องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ เครื่องแต่งกาย วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง โดยให้ทุกหน่วยงานที่

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีส่วนร่วมด้วย เช่น ชุมชน วัด สมาคมผู้ปกครอง นักเรียนเก่า องค์กรเอกชน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2.3 แนวทาง/แนวปฏิบัติการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทาง/แนวปฏิบัติการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

จันทิมา อัสชะสวัสดิ์ (2556, น.86) กล่าวว่า แนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษา เป็นวิธีการปฏิบัติที่ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรสนับสนุนและลงทุนในการจัดการศึกษา ทั้งทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน บุคลากร เทคโนโลยีภูมิปัญญา ท้องถิ่นรวมถึงการบริหารจัดการที่เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น

สังเวียน มาลาทอง (2556, น.24) กล่าวว่า แนวทางในการระดมการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง การดำเนินการระดมทรัพยากรต้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเน้นบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

สรุปได้ว่า แนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีวิธีการปฏิบัติที่ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่ใช้ตัวเงิน

2.4 องค์ประกอบของการระดมทรัพยากร

การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการระดมทรัพยากร มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

จันทิมา อัสชะสวัสดิ์ (2556, น.39) กล่าวว่า เพื่อให้สถานศึกษามีการวางแผนที่คำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเหล่านี้ให้ครบถ้วน จะได้นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงขออธิบายเพิ่มเติมในแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. กรณีของการระดมทรัพยากร (The case for Support) การระดมทรัพยากรถือเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของสถานศึกษา ว่าต้องการจะระดมทรัพยากรในเรื่องใด เพราะเหตุใด เพื่อให้ผู้สนับสนุนพิจารณา

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Leadership) ภาวะผู้นำซึ่งมีหลายคุณลักษณะที่สอดคล้องสนับสนุนให้การระดมทรัพยากรประสบความสำเร็จ เช่น ความมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา การมีมนุษยสัมพันธ์สูง ทักษะการสื่อสารดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามารถในการจูงใจหรือดึงดูดความสนใจให้เกิดการมีส่วนร่วมเหล่านี้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี แม้ผู้บริหารสูงสุดของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณสมบัติของภาวะผู้นำเกื้อหนุนเช่นนั้น หากสถานศึกษายังมีฝ่ายบริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากร เป็นผู้มีศักยภาพของการเป็นผู้นำแบบเกื้อหนุนอยู่ด้วย ย่อมเกิดการดำเนินงานรณรงค์ระดมทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาภาวะผู้นำต่อบุคคลดังกล่าวให้ตระหนักและสร้างความสำเร็จร่วมกันในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ

3. แหล่งทรัพยากรสนับสนุน (Support Sources) สถานศึกษาจำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรหรือแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาไว้ให้เป็นหมวดหมู่ ค้นหาได้อย่างสะดวก ทั้งรายชื่อบุคคล

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

แหล่งเรียนรู้ องค์กร สถานประกอบการและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ทั้งการระดมทุน การดำเนินการ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้ประโยชน์จากทรัพยากร รวมทั้งการจัดระบบทรัพยากรของสถานศึกษา

4. เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ (Goal) เป้าหมายเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญต่อการ กำหนดทิศทางและวิธีการรณรงค์ขอรับการสนับสนุน รวมทั้งเป็นการกำหนดแจ้งให้เกิดการรับรู้ เพื่อการ ตัดสินใจของผู้ให้การสนับสนุนสถานศึกษาจึงต้องกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพที่คาดหวังนั้น ๆ ให้ มีความชัดเจน

5. ระบบการทำงาน (Organization) การจัดระบบงานระดมทรัพยากร เป็นองค์ประกอบที่สร้าง ความสำเร็จในการทำงานระดมทรัพยากร โดยเฉพาะในการจัดทีมทำงานและมีกระบวนการบริหารที่ดี ตั้งแต่ การวางแผนตลอดแนวการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่มีฝ่ายสนับสนุนต่าง ๆ จะเกิดการทำงานที่มี ประสิทธิภาพเกิดการติดตามความก้าวหน้าของงานได้สะดวก การวางแผนจึงต้องมีความรอบคอบ มี รายละเอียดขั้นตอนและปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน

6. การประชาสัมพันธ์ (Public Relationship) การประชาสัมพันธ์ที่ดี มีวิธีการที่เหมาะสม จะช่วยให้ การระดมทรัพยากรประเภทนั้นๆ ได้รับการสนับสนุน เพราะการประชาสัมพันธ์ คือการสร้างความเข้าใจเชิง บวกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสถานศึกษา ทำให้ผู้สนับสนุนเข้าถึงข้อมูลและเจตนารมณ์ได้ การ ประชาสัมพันธ์มิได้ช่วยให้ผู้ที่คาดว่าจะสนับสนุนการระดมทรัพยากรได้สนใจรับรู้และช่วยเหลือเท่านั้น ยังเกิด กระแสการตื่นตัวต่อคณะ ทำงานระดมทรัพยากรได้ด้วย ที่จะได้ใช้ความพยายามร่วมกันในการดำเนินงานทุก ด้านอย่างเต็มความสามารถ

7. งบประมาณ (Budgets) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อการ นำความช่วยเหลือเข้ามาสู่สถานศึกษา ที่มีคณะทำงานช่วยกันหลายฝ่าย ดังนั้นการปฏิบัติงานที่คล่องตัวจึงไม่ ควรตึงงบประมาณออกหมดแล้วให้คณะทำงานเป็นผู้เสียสละทุกอย่างเอง ตามคำพูดที่ว่า “จับเสือมือเปล่า” เพราะการจัดงบประมาณให้กับการดำเนินงานอย่างเหมาะสมจะนำไปสู่การบรรลุความสำเร็จของการระดม ทรัพยากรได้ ส่วนจะใช้เงินงบประมาณดำเนินงานเท่าใด จากส่วนไหนยอมเป็นไปตามการตัดสินใจของ ผู้บริหารสถานศึกษางบประมาณดำเนินงานอาจใช้ไปในเรื่องของการประชุม การประชาสัมพันธ์ การ ติดต่อสื่อสาร การจัดพิธีการ ฯลฯ

8. ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และโปร่งใส (Accountability) หัวใจของการระดม ทรัพยากร คือ ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และมีความโปร่งใส (Accountability) เพราะถือเป็นการ สร้างความศรัทธาเชื่อมั่นต่อผู้สนับสนุนและจะมีผลต่อเนื่องให้เกิดการสนับสนุนที่ยั่งยืนต่อไป รวมทั้งเกิดการ เพิ่มยอดปริมาณการสนับสนุน ทั้งที่ เป็นยอดเงินหรือการสนับสนุนในรูปแบบอื่นประสิทธิภาพและความ โปร่งใสที่ตรวจสอบได้ตลอดเวลาสร้างด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) นั่นเอง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีดังต่อไปนี้ 1) เป้าหมายของการระดม ทรัพยากร 2) ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา 3) แหล่งทรัพยากร 4) เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ 5) การจัดการระบบการทำงาน 6) การประชาสัมพันธ์ 7) งบประมาณ และ 8) ความโปร่งใส

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

2.5 กลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีผู้ศึกษา ไว้ดังนี้

พิณสุตา สิริรังสี (2562, น.9) กล่าวว่า กลยุทธ์การดำเนินงานได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทั้งด้านคุณลักษณะส่วนตัว และพฤติกรรมการบริหารจัดการ นำทำ เสียสละส่วนตน เข้าถึงง่าย มีมนุษยสัมพันธ์สร้างการยอมรับและศรัทธาให้เกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษาอันนำไปสู่การได้รับการสนับสนุนทรัพยากร ฯลฯ 2) ด้านองค์กร โดยการกำหนดโครงสร้างส่วนงานรับผิดชอบและการประสานงานการมอบหมายภารกิจเพื่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตามความถนัดของแต่ละบุคคลและองค์กร 3) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยการพัฒนาเทคโนโลยีและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารการระดมทรัพยากร เพื่อให้การระดมทรัพยากรเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลาย รวดเร็วและทันเหตุการณ์ และ 4) ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การยึดหลักการมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การให้อำนาจและกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา จัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงตามความจำเป็น การควบคุมการปฏิบัติงานด้วยแผนงานหรือโครงการ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงาน การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและรายงาน ตลอดจนการประกาศเกียรติคุณและยกย่อง

พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553, น.67) กล่าวว่า ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกเป็น 5 ประเด็นกลยุทธ์ คือ 1) ทรัพยากรเงินทุนหรืองบประมาณ 2) ทรัพยากรบุคคล 3) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 4) ทรัพยากรที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และ 5) ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ส่วนองค์ประกอบของกลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) เป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issues) ที่ต้องการจะให้บรรลุ ได้แก่ เป้าประสงค์ (Goals) และ 2) แนวทางการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์และกลไกสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategies) มาตรการ (Measures) และตัวชี้วัด (Indicators)

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การระดมทรัพยากร จำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ด้านบุคคล ผู้บริหารที่มีความสามารถ ทুমเท มีวิสัยทัศน์ เป็นที่ยอมรับและศรัทธาเพื่อให้ได้รับการสนับสนุน นอกจากนี้ผู้บริหารยังรวมถึงผู้ปฏิบัติ คือบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ เช่น ครู นักการ เจ้าหน้าที่ ที่ให้ความร่วมมือและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดี 2) ด้านการจัดการ คือการวางแผน ดำเนินการ การบริหารจัดการ กระจายงาน กระจายอำนาจ การจัดสรรงาน รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงานและกำกับติดตาม

บทสรุป

ทรัพยากรทางการศึกษานั้นสามารถเกี่ยวข้องได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ 1) ทรัพยากรที่เป็นเงิน 2) ทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน เช่น บุคคล วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่ดิน ภูมิปัญญา เป็นต้น เป็นตัวกลางที่จะทำให้การบริหารการศึกษาประสบผลสำเร็จ ถ้าทรัพยากรทางการศึกษามีอย่างพอเพียงและมีคุณภาพก็จะทำให้การดำเนินงานทุกอย่างเกิด

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น แต่ก็ขึ้นอยู่กับ การบริหารจัดการทรัพยากร ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดความคุ้มค่า มีการกำกับติดตาม ให้ตรวจสอบได้และโปร่งใส และมีการวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุง พัฒนาต่อไป

แต่ด้วยเหตุปัจจัยที่รัฐไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและเท่าเทียมได้นั้น สถานศึกษายังพอจะมีทางออกสำหรับการดำเนินการระดมทรัพยากรทางการศึกษา คือการดำเนินการหรือกิจกรรมให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาทุกประเภท ทั้งที่เป็นเงิน หรือไม่ใช่งิน ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีกลยุทธ์ที่จำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ด้านบุคคล ผู้บริหารที่มีความสามารถ รวมถึงผู้ปฏิบัติ ที่ให้ความร่วมมือและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างดี 2) ด้านการจัดการ คือการวางแผน ดำเนินการ ควบคุม กำกับติดตาม และองค์ประกอบของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีดังต่อไปนี้ 1) เป้าหมายของการระดมทรัพยากร 2) ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษา 3) แหล่งทรัพยากร 4) เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ 5) การจัดการระบบการทำงาน 6) การประชาสัมพันธ์ 7) งบประมาณ และ 8) ความโปร่งใส หากสถานศึกษาเข้าใจและศึกษาการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (รสพ.).
- จันทิมา อัสชะสวัสดิ์. (2556). การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาพรณ์ บัวจันทร์. (2561). แนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2554). การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแนวใหม่: ทางรอดหรือทางเลือก. วารสารการบริหาร และพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การดำเนินงานรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 8 ทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สังเวียน มาลาทอง. (2556). การศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรทิพย์ หลีกเฉลิมพร. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.
- พัชนียา หานะพันธ์. (2557). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- พินสุตา สิริรังศรี, สรรเสริญ สุวรรณ, พัทธภา ตันติสุขเวช และประสพสุข ฤทธิเดช. (2561). รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พิสิษฐ ภู่ออด. (2559). รูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พินสุตา สิริรังศรี. (2562). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัชรกฤษฎี พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.